

GIỮ GÌN VÀ PHÁT TRIỂN NHẠC CỤ TRUYỀN THỐNG TRONG GIỚI TRẺ TẠI KHÁNH HOÀ

Bùi Việt Hồng, Hoàng Thanh Tú

Trường Đại học Khánh Hòa

Thông tin chung:

Ngày nhận bài: 10/02/2025

Ngày phản biện: 15/02/2025

Ngày duyệt đăng: 04/05/2025

*Tác giả chính:

buiviethong@ukh.edu.vn

DOI: <https://doi.org/10.70879/CGkaRezNu>

Title:

Preserve and develop traditional musical instruments among young people in Khanh Hoa.

Từ khóa:

Nhạc cụ truyền thống; Bảo tồn văn hóa; Giới trẻ

Keywords:

Keywords: Traditional musical instruments; Cultural conservation; Young.

TÓM TẮT: Giữ gìn và phát triển nhạc cụ truyền thống trong giới trẻ tại Khánh Hòa là vấn đề cấp thiết trong bối cảnh hội nhập và hiện đại hóa. Nhạc cụ truyền thống như đàn đá, đàn tranh, đàn bầu mang giá trị lịch sử, nghệ thuật và tinh thần, phản ánh bản sắc văn hóa địa phương. Tuy nhiên, sự thay đổi trong thị hiếu thẩm mỹ, ảnh hưởng của âm nhạc hiện đại và sự thiếu kết nối giữa các thế hệ đã đặt ra nhiều thách thức cho việc bảo tồn. Thông qua nghiên cứu thực trạng, bài viết làm rõ nhận thức, thái độ của giới trẻ và vai trò của các nghệ nhân, tổ chức địa phương trong việc giữ gìn di sản. Kết quả cho thấy sự thiếu hụt trong giáo dục và cơ hội trải nghiệm đã làm giảm hứng thú của thế hệ trẻ. Bài viết đề xuất các giải pháp như cải thiện nội dung giáo dục, tổ chức sự kiện văn hóa sáng tạo và sử dụng công nghệ để lan tỏa giá trị nhạc cụ truyền thống, nhằm khơi dậy lòng tự hào và trách nhiệm của giới trẻ đối với di sản dân tộc.

ABSTRACT: Preserving and developing traditional musical instruments among young people in Khanh Hoa is an urgent issue in the context of integration and modernization. Traditional musical instruments such as stone, piano, and gourd have historical, artistic and mental values, reflecting the local cultural identity. However, the change in aesthetic tastes, the influence of modern music and the lack of connection between generations has posed many challenges for conservation. Through research on the situation, the article clarifies the awareness and attitudes of young people and the role of artisans and local organizations in preserving heritage. The results showed that the shortage of education and the opportunity to experience has reduced the interest of the younger generation. The article proposes solutions such as improving education content, organizing creative cultural events and using technology to spread the value of traditional musical instruments, in order to arouse the pride and responsibility of young people For national heritage.

1. Giới thiệu vấn đề nghiên cứu

Nhạc cụ truyền thống là một phần quan trọng của di sản văn hóa dân tộc, mang trong mình giá trị lịch sử, nghệ thuật và tinh thần

của từng vùng miền. Tại Khánh Hòa, vùng đất có bề dày văn hóa gắn liền với những nét đặc trưng của miền Trung Việt Nam, nhạc cụ truyền thống như đàn đá, đàn tranh, đàn bầu,

trống cơm không chỉ là biểu tượng của sự sáng tạo mà còn thể hiện sức sống mãnh liệt của văn hóa địa phương qua các thời kỳ.

Tuy nhiên, trong bối cảnh hội nhập quốc tế và ảnh hưởng mạnh mẽ của văn hóa hiện đại, việc bảo tồn và phát huy nhạc cụ truyền thống đang đứng trước nhiều thách thức. Sự thay đổi trong thị hiếu thẩm mỹ của giới trẻ, cùng với sự phát triển của công nghệ âm nhạc điện tử, đã khiến cho các giá trị truyền thống này dần bị lãng quên. Bên cạnh đó, việc thiếu sự kết nối giữa các thế hệ nghệ nhân với giới trẻ cũng là một trong những nguyên nhân khiến nhiều loại nhạc cụ có nguy cơ mai một.

Trước thực trạng đó, nghiên cứu về việc giữ gìn và phát triển nhạc cụ truyền thống trong giới trẻ tại Khánh Hòa trở nên cấp thiết hơn bao giờ hết. Nghiên cứu nhằm khám phá những khó khăn và thách thức hiện tại, tìm ra các giải pháp hiệu quả để khơi dậy niềm đam mê và trách nhiệm của thế hệ trẻ đối với di sản văn hóa của dân tộc. Từ đó, hướng tới xây dựng một nền tảng vững chắc để nhạc cụ truyền thống không chỉ được bảo tồn mà còn phát triển mạnh mẽ trong đời sống âm nhạc hiện đại.

2. Cơ sở lý thuyết và phương pháp nghiên cứu

2.1. Cơ sở lý thuyết

Nhạc cụ truyền thống không chỉ là phương tiện biểu đạt âm nhạc mà còn là một phần không thể tách rời của bản sắc văn hóa dân tộc. Theo các nghiên cứu về văn hóa học và nghệ thuật học, nhạc cụ truyền thống mang giá trị đa diện, vừa phản ánh tâm hồn, phong tục tập quán, vừa chứa đựng dấu ấn lịch sử và sự sáng tạo của các thế hệ.

Từ góc độ lý luận, việc giữ gìn và phát triển nhạc cụ truyền thống có thể được tiếp cận qua các khung lý thuyết về bảo tồn văn hóa và giáo dục âm nhạc. Theo lý thuyết bảo tồn văn hóa, những giá trị văn hóa truyền thống cần được duy trì và truyền dạy thông qua các hình thức giáo dục, biểu diễn và sáng

tạo, nhằm đảm bảo sự thích nghi với bối cảnh hiện đại mà không làm mất đi bản sắc cốt lõi. Đồng thời, lý thuyết về giáo dục âm nhạc nhấn mạnh rằng việc truyền dạy nhạc cụ truyền thống không chỉ dừng lại ở kỹ năng biểu diễn mà còn phải giúp người học hiểu sâu sắc về giá trị văn hóa, nghệ thuật mà nhạc cụ đó mang lại.

Ngoài ra, sự phát triển của nhạc cụ truyền thống trong giới trẻ cần được xem xét qua lăng kính của lý thuyết tâm lý học xã hội, đặc biệt là vai trò của động lực và sự ảnh hưởng từ môi trường xung quanh. Việc tạo dựng niềm yêu thích và cảm giác tự hào về di sản văn hóa trong giới trẻ là yếu tố cốt lõi để thúc đẩy họ tham gia tích cực vào quá trình bảo tồn và phát huy.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp định tính được sử dụng nhằm phân tích sâu sắc các yếu tố văn hóa, xã hội ảnh hưởng đến việc bảo tồn nhạc cụ truyền thống. Nghiên cứu tập trung vào việc phỏng vấn sâu các nghệ nhân, nhà nghiên cứu văn hóa và giáo viên dạy nhạc tại địa phương để thu thập thông tin về thực trạng, thách thức và tiềm năng trong công tác bảo tồn.

Song song đó, phương pháp định lượng được áp dụng thông qua việc thiết kế các bảng khảo sát để thu thập 200 ý kiến từ giới trẻ, cụ thể là 100 học sinh trường THPT Phạm Văn Đồng, 100 sinh viên trường Đại học Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa. Thời gian tiến hành khảo sát từ tháng 11/ 2024 đến tháng 12/2024, sau khi tiến hành khảo sát, dữ liệu thu thập được xử lý bằng phần mềm SPSS để phân tích nhận thức và mức độ quan tâm của giới trẻ về nhạc cụ truyền thống.

Bảng khảo sát được xây dựng xoay quanh các chủ đề như mức độ nhận thức, thái độ và sự quan tâm của giới trẻ đối với nhạc cụ truyền thống. Kết quả từ các bảng khảo sát được phân tích bằng các công cụ thống kê để đưa ra bức tranh toàn diện về thực trạng.

Ngoài ra, phương pháp quan sát thực địa được triển khai tại các sự kiện văn hóa, các buổi biểu diễn và lớp học nhạc cụ truyền thống, giúp ghi nhận các hoạt động thực tiễn, mức độ tham gia của giới trẻ cũng như cách thức tổ chức các chương trình liên quan đến nhạc cụ truyền thống tại địa phương.

3. Kết quả và thảo luận

3.1. Nhận thức của giới trẻ về nhạc cụ truyền thống

Nhạc cụ truyền thống, với giá trị văn hóa và lịch sử lâu đời, là biểu tượng cho bản sắc dân tộc và sự sáng tạo của từng vùng miền.

Tuy nhiên, tại Khánh Hòa, thực trạng nhận thức của giới trẻ về nhạc cụ truyền thống đang đứng trước nhiều thách thức trong bối cảnh toàn cầu hóa và sự xâm nhập mạnh mẽ của các dòng âm nhạc hiện đại.

Bảng 1. Thực trạng nhận thức của giới trẻ tại Khánh Hòa về nhạc cụ truyền thống

Mức độ	Số lượng (người)	Tỷ lệ (%)
Rất rõ (Hiểu biết chi tiết)	20	10%
Khá rõ (Hiểu biết cơ bản)	60	30%
Mơ hồ (Biết tên nhưng không rõ)	80	40%
Không biết	40	20%

Kết quả khảo sát cho thấy, phần lớn giới trẻ tại địa phương nhận thức rằng nhạc cụ truyền thống là một phần quan trọng của văn hóa dân tộc, nhưng kiến thức cụ thể về loại hình nhạc cụ này còn hạn chế. Cụ thể, chỉ một tỷ lệ nhỏ học sinh, sinh viên có thể nhận diện chính xác tên gọi, xuất xứ và cách sử dụng của các nhạc cụ như đàn đá, đàn tranh, đàn bầu hay trống cơm. Nhiều em cho biết chưa từng được tiếp cận trực tiếp với các nhạc

cụ này, ngoài các hình ảnh và thông tin rời rạc qua sách vở hoặc mạng xã hội.

Theo em T.L.V (sinh viên năm 2, Đại học Nha Trang), “*Đàn tranh có 16 dây thép, được làm từ gỗ lim hoặc gỗ gụ. Gia đình em có truyền thống chơi nhạc cụ dân tộc nên từ nhỏ em đã được bà dạy. Em cảm thấy âm thanh của đàn tranh rất du dương, thể hiện được tâm hồn người Việt Nam.*”

Một trong những nguyên nhân chính là sự thiếu vắng của nhạc cụ truyền thống trong chương trình giáo dục phổ thông. Các bài học âm nhạc hiện nay chủ yếu tập trung vào lý thuyết hoặc các bài hát dân ca, trong khi việc tìm hiểu và thực hành với nhạc cụ truyền thống chưa được chú trọng. Bên cạnh đó, sự thay đổi trong thẩm mỹ âm nhạc của giới trẻ, hướng tới các dòng nhạc hiện đại và sự ảnh hưởng từ văn hóa phương Tây, cũng làm giảm sức hấp dẫn của nhạc cụ truyền thống đối với thế hệ trẻ.

Ngoài ra, vai trò của gia đình và cộng đồng trong việc truyền đạt kiến thức về nhạc cụ truyền thống cũng gặp nhiều hạn chế. Các thế hệ lớn tuổi, dù nắm giữ nhiều hiểu biết và kinh nghiệm, lại chưa có cơ hội hoặc điều kiện để truyền đạt một cách hiệu quả cho con cháu. Điều này dẫn đến sự đứt gãy trong việc lưu giữ và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống.

Nhận thức của giới trẻ về nhạc cụ truyền thống không chỉ phản ánh khoảng cách thế hệ trong việc bảo tồn văn hóa mà còn đặt ra thách thức lớn cho các tổ chức văn hóa, nhà trường và cộng đồng địa phương. Việc nâng cao nhận thức cần được đặt lên hàng đầu thông qua những giải pháp đồng bộ, nhằm khơi dậy niềm tự hào dân tộc và trách nhiệm bảo tồn di sản văn hóa.

3.2. Thái độ và mức độ quan tâm của giới trẻ đối với nhạc cụ truyền thống

Bảng 2. Thực trạng mức độ quan tâm của giới trẻ tại Khánh Hòa đối với nhạc cụ truyền thống

Mức độ quan tâm	Số lượng (người)	Tỷ lệ (%)
Rất yêu thích	30	15%
Quan tâm ở mức vừa phải	100	50%
Không quan tâm	50	25%
Hoàn toàn không quan tâm	20	10%

Trong tổng số 200 người tham gia khảo sát, chỉ 15% (30 người) bày tỏ sự yêu thích đặc biệt và thường xuyên tìm hiểu về nhạc cụ truyền thống. Nhóm này cho rằng nhạc cụ truyền thống không chỉ mang giá trị nghệ thuật mà còn là biểu tượng của lòng tự hào dân tộc. Họ tích cực tham gia các sự kiện văn hóa, các lớp học âm nhạc truyền thống, và thể hiện mong muốn giữ gìn di sản văn hóa thông qua việc học chơi nhạc cụ hoặc tìm hiểu sâu về ý nghĩa văn hóa của chúng.

Tuy nhiên, nhóm có thái độ trung lập lại chiếm tỷ lệ cao nhất, với 50% (100 người) chỉ bày tỏ sự quan tâm ở mức vừa phải. Những người này thường nhận biết được tầm quan trọng của nhạc cụ truyền thống nhưng không có động lực để tham gia hoặc tìm hiểu sâu hơn. Họ cho rằng nhạc cụ truyền thống mang tính chất cổ điển và không phù hợp với thị hiếu âm nhạc hiện đại. Đây là biểu hiện rõ ràng của sự thay đổi trong thẩm mỹ âm nhạc của giới trẻ, khi các dòng nhạc hiện đại và công nghệ kỹ thuật số đang chiếm ưu thế trong đời sống văn hóa.

Đáng lo ngại hơn, 25% (50 người) cho biết không có sự quan tâm đáng kể đến nhạc cụ truyền thống. Một số người trong nhóm này thừa nhận rằng họ cảm thấy xa lạ với các nhạc cụ như đàn tranh, đàn bầu hay đàn đá vì chưa từng được tiếp xúc hoặc thấy chúng xuất hiện trong đời sống thường ngày. Việc thiếu những trải nghiệm thực tế đã dẫn đến sự thờ ơ đối với loại hình di sản này. Đặc biệt, nhiều bạn trẻ bày tỏ quan điểm rằng nhạc cụ truyền thống không phù hợp với gu âm nhạc của thế

hệ họ, khiến khoảng cách giữa giới trẻ và giá trị văn hóa truyền thống ngày càng lớn.

Theo em N.M.H (học sinh lớp 11, THPT Phạm Văn Đồng), “Đàn bầu, đàn tranh là nhạc cụ truyền thống của Việt Nam, thỉnh thoảng thấy trên TV hoặc trong các chương trình văn nghệ ở trường. Nhưng em chưa bao giờ được chạm vào hay học chơi thực sự.”

Thực trạng trên cho thấy thái độ và mức độ quan tâm của giới trẻ đối với nhạc cụ truyền thống đang bị ảnh hưởng mạnh mẽ bởi sự thay đổi trong bối cảnh xã hội hiện đại. Trong khi một số ít người trẻ vẫn giữ được tình yêu và sự trân trọng đối với di sản, phần lớn lại thiếu sự kết nối sâu sắc với nhạc cụ truyền thống. Đặt ra thách thức lớn cho các tổ chức giáo dục, các nhà quản lý văn hóa và cả cộng đồng trong việc khơi dậy niềm đam mê, lòng tự hào và trách nhiệm của giới trẻ đối với việc bảo tồn nhạc cụ truyền thống.

3.3. Vai trò của các nghệ nhân và tổ chức địa phương trong việc bảo tồn

Các nghệ nhân và tổ chức địa phương giữ vai trò trung tâm trong việc bảo tồn và phát huy giá trị của nhạc cụ truyền thống tại Khánh Hòa. Họ không chỉ là những người trực tiếp duy trì và phát triển kỹ thuật biểu diễn mà còn là cầu nối quan trọng trong việc truyền đạt di sản văn hóa đến thế hệ trẻ. Tuy nhiên, thực trạng hiện nay cho thấy vai trò này đang gặp phải nhiều thách thức, cần được quan tâm và hỗ trợ kịp thời.

Với vốn kiến thức sâu rộng và kỹ năng điều luyện, các nghệ nhân địa phương là những “báu vật sống” của di sản văn hóa truyền thống. Các nghệ nhân không chỉ bảo tồn kỹ thuật chế tác và biểu diễn các loại nhạc cụ như đàn đá, đàn tranh, đàn bầu, mà còn truyền tải được tinh thần, ý nghĩa văn hóa ẩn chứa trong từng âm thanh. Tuy nhiên, phần lớn nghệ nhân hiện nay đã lớn tuổi và gặp khó khăn trong việc tìm kiếm thế hệ kế cận. Một số nghệ nhân chia sẻ rằng, họ ít nhận được sự

quan tâm từ giới trẻ, đặc biệt là trong bối cảnh nhạc cụ truyền thống không còn phổ biến trong đời sống hiện đại.

Bên cạnh đó, các tổ chức văn hóa địa phương như nhà văn hóa, các câu lạc bộ nghệ thuật dân tộc và các trường học cũng đóng vai trò quan trọng trong việc bảo tồn nhạc cụ truyền thống. Những tổ chức thường xuyên tổ chức các chương trình biểu diễn, hội thảo và lớp học nhằm giới thiệu nhạc cụ truyền thống đến cộng đồng, đặc biệt là thế hệ trẻ. Tuy nhiên, do hạn chế về nguồn lực tài chính và nhân sự, các hoạt động này chưa đạt được hiệu quả như mong đợi. Một số chương trình chỉ mang tính hình thức, thiếu sự đổi mới và hấp dẫn, dẫn đến việc khó thu hút sự tham gia của giới trẻ.

Ngoài ra, sự phối hợp giữa nghệ nhân và các tổ chức địa phương còn chưa được chặt chẽ. Nhiều nghệ nhân mong muốn truyền dạy kinh nghiệm cho thế hệ trẻ nhưng lại thiếu môi trường và cơ hội để thực hiện. Trong khi đó, các tổ chức văn hóa chưa xây dựng được cơ chế kết nối hiệu quả giữa nghệ nhân và cộng đồng, dẫn đến tình trạng thiếu hụt nhân lực có chuyên môn để duy trì các lớp học và sự kiện.

3.4. Đánh giá hiệu quả của các chương trình giáo dục và sự kiện văn hóa

Các chương trình giáo dục và sự kiện văn hóa đóng vai trò quan trọng trong việc bảo tồn và phát triển nhạc cụ truyền thống tại Khánh Hòa, được xem là cầu nối giúp giới trẻ tiếp cận gần hơn với các giá trị văn hóa của dân tộc. Tuy nhiên, hiệu quả của các chương trình này vẫn còn nhiều hạn chế và cần được đánh giá một cách toàn diện để đưa ra các giải pháp cải thiện trong tương lai.

Kết quả nghiên cứu cho thấy, nhiều trường học tại Khánh Hòa đã tích hợp nội dung về nhạc cụ truyền thống vào chương trình giảng dạy môn âm nhạc. Một số trường tổ chức các buổi học ngoại khóa, giúp học sinh trực tiếp tìm hiểu và trải nghiệm cách chơi các nhạc cụ

như đàn đá, đàn tranh, đàn bầu. Tuy nhiên, phần lớn các chương trình này chỉ mang tính giới thiệu cơ bản, chưa đi sâu vào việc giúp học sinh hiểu rõ giá trị văn hóa và nghệ thuật của nhạc cụ truyền thống. Sự thiếu hụt giáo viên có chuyên môn về nhạc cụ truyền thống cũng là một rào cản lớn, khiến các hoạt động giáo dục chưa đạt được hiệu quả như mong đợi.

Hình 1. Lớp dạy nhạc cụ truyền thống

Bên cạnh đó, các sự kiện văn hóa như liên hoan âm nhạc dân tộc, hội chợ văn hóa hay các buổi biểu diễn nhạc cụ truyền thống thường được tổ chức tại các địa phương. Những sự kiện này đã tạo ra cơ hội để nhạc cụ truyền thống được tái hiện và quảng bá rộng rãi hơn trong cộng đồng, đặc biệt là giới trẻ. Tuy nhiên, phần lớn các sự kiện chỉ thu hút sự tham gia của các đối tượng quan tâm đặc thù, trong khi nhiều bạn trẻ vẫn chưa có động lực hoặc hứng thú để tham gia. Một số chương trình còn thiếu sự đổi mới trong nội dung và hình thức tổ chức, khiến chúng chưa đủ hấp dẫn để khơi dậy lòng yêu thích của thế hệ trẻ đối với nhạc cụ truyền thống.

Hình 2. Biểu diễn nhạc cụ truyền thống

Ngoài ra, việc quảng bá các chương trình giáo dục và sự kiện văn hóa còn hạn chế,

chưa tận dụng tốt các phương tiện truyền thông hiện đại. Các nền tảng mạng xã hội, vốn có sức lan tỏa lớn trong giới trẻ, chưa được khai thác triệt để để truyền tải thông điệp và khuyến khích sự tham gia của đối tượng này, dẫn đến tình trạng nhạc cụ truyền thống vẫn còn xa lạ đối với phần lớn thanh thiếu niên, đặc biệt là những người sống ở khu vực thành thị.

Đánh giá chung cho thấy, mặc dù các chương trình giáo dục và sự kiện văn hóa tại Khánh Hòa đã mang lại một số kết quả tích cực, nhưng hiệu quả vẫn chưa đạt được kỳ vọng. Để cải thiện, cần xây dựng các chương trình giáo dục tích hợp, đưa nhạc cụ truyền thống vào giảng dạy chính khóa với phương pháp tiếp cận hiện đại và hấp dẫn hơn. Đồng thời, cần đổi mới cách tổ chức các sự kiện văn hóa, kết hợp giữa yếu tố truyền thống và hiện đại, nhằm thu hút sự quan tâm của giới trẻ. Ứng dụng công nghệ và truyền thông số cũng là giải pháp quan trọng để mở rộng phạm vi tiếp cận và tạo hiệu ứng lan tỏa trong cộng đồng.

4. Kết luận

Nhạc cụ truyền thống tại Khánh Hòa là biểu tượng của bản sắc văn hóa dân tộc, đồng thời mang giá trị lịch sử và nghệ thuật sâu sắc. Trong bối cảnh toàn cầu hóa và sự phát triển mạnh mẽ của các dòng âm nhạc hiện đại, việc bảo tồn và phát huy những giá trị này đang đứng trước nhiều thách thức. Nghiên cứu đã chỉ ra rằng nhận thức và mức độ quan tâm của giới trẻ đối với nhạc cụ truyền thống còn hạn chế, phần lớn do thiếu cơ hội tiếp cận, trải nghiệm thực tế và sự thay đổi trong thị hiếu thẩm mỹ.

Các nghệ nhân và tổ chức văn hóa địa phương tuy đã nỗ lực nhưng vẫn gặp phải những khó khăn về nguồn lực và cơ chế phối hợp, khiến hiệu quả của các chương trình bảo tồn chưa thực sự cao. Bên cạnh đó, các chương trình giáo dục và sự kiện văn hóa đã góp phần quan trọng trong việc duy trì giá trị

truyền thống nhưng chưa đủ để tạo động lực mạnh mẽ thu hút sự tham gia của thế hệ trẻ.

Để khắc phục, cần thực hiện những giải pháp đồng bộ và sáng tạo, bao gồm nâng cao nhận thức của cộng đồng, cải thiện nội dung và phương pháp giáo dục, đổi mới các hình thức tổ chức sự kiện văn hóa, cũng như tận dụng công nghệ số để lan tỏa giá trị nhạc cụ truyền thống. Chỉ khi có sự chung tay từ các nghệ nhân, nhà trường, tổ chức văn hóa và chính quyền địa phương, nhạc cụ truyền thống tại Khánh Hòa mới thực sự được bảo tồn và phát triển bền vững trong đời sống hiện đại.

Tài liệu tham khảo

1. Hồng Phúc (2020), “Bảo tồn âm nhạc dân tộc bằng cách nào?”, <https://baodantoc.vn> (truy cập ngày 15-12-2024).
2. Tuyết Nhung (2023), “Nhạc cụ truyền thống: Gìn giữ bản sắc dân tộc bằng âm thanh”, <https://congly.vn> (truy cập ngày 15-12-2024).
3. Cổng thông tin điện tử tỉnh Khánh hòa (2023), “Sức sống nhạc cụ dân tộc ở xứ Trầm”, <https://tinhuylkhankhanhhoa.vn> (truy cập ngày 15-12-2024).
4. Báo Khánh Hòa (2023), “Bảo tàng tỉnh Khánh Hòa: Giới thiệu bộ sưu tập nhạc cụ truyền thống các dân tộc”, <https://baokhanhhoa.vn> (truy cập ngày 15-12-2024).
5. Phương Linh (2024), “Khánh Hòa tạo nguồn để nhạc cụ truyền thống phát triển”, <https://laodong.vn> (truy cập ngày 15-12-2024).